

**בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו
אור ליום ג', י"א ניסן ה'תשנ"א
לאחרי תפלת ערבית**

תרגום מאידית

"ואני אברכם" – כפי שזה למעלה ממדידה והגבלה (מ"אני", הקב"ה בעצמו) ה"ז נמשך (ברכה מלשון המשכה⁹) לבנ"י למטה, ובאופן של "אברכם" (סתם, בלי פרטים) שזה – כל הברכות, לכל יהודי ולכל היהודים¹⁰, בין בענינים כלליים ובין בענינים פרטיים, עד לפרטי פרטים.

ז.א. ש"ואני אברכם" כולל שני ענינים, שני קצוות: שמ"אני" (הקב"ה בעצמו) שלמעלה מכל מדידה והגבלה, נפעל "אברכם", ברכה והמשכה לבנ"י למטה.

ככל ברכה והמשכה צריכים להיות שני ענינים: שהברכה תבוא ממקום שגבוה יותר מההגבלות של המתברך מצ"ע (שלכן הוא מצטרך לברכה), ועם זאת שזה יומשך במתברך בפנימיותו, לפי ענינו וההצטרפות שלו.

ב. הברכה מהקב"ה ("ואני אברכם") – ובשני הענינים: (א) ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה, (ב) שנמשך לכל יהודי למטה – מודגשת במיוחד בתפלת וברכת משה בהתחלת מזמור צדי"ק בתהלים¹¹ – הראשון מבין

א. כשם שבתורה הסדר הוא ש"במה שסיים כו' פתח להם כו"¹ – כך צריך להיות אצל בנ"י, ש"במה שסיים נעשה אח"כ ההמשך והתחלת ופתיחת הענין שלאחרי זה באופן של פעולה נמשכת (עד – על כל השנים כולם)².

כיון שסיימו³ עתה עם "ואני אברכם"⁴ – "פתח להם" גם בענין זה:

"ואני אברכם": הקב"ה אומר בתורה (ואין מקרא יוצא מידי פשוטו⁵), שהוא בעצמו יברך את כל המברכים⁶, ובברכתו של הקב"ה – מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה⁷, בלי שום מדידה והגבלה במקום ובזמן, במילא ה"ז בא תיכף ומיד ממש⁸, ויחד עם זה

- (1) ב"ר פ"ק, יא. מדרש תהלים בתחלתו.
- (2) היינו, שיש בזה ב' ענינים: (א) בענין חדש זה (ש"פתח להם") ישנו המשך וכחות של הבא לפני זה (עד סיומו), (ב) שענין חדש זה מוסיף חידוש גם בהבא לפניו. ועפ"ז יומתק הטעם ש"פתח להם" "במה שסיים" הקודם לו.
- (3) בברכת כהנים של א' הרבנים ש"י, שנאמרה בהמשך לברכת אנ"ש ש"י. המו"ל.
- (4) ושא ו, כז.
- (5) שבת סג, א. וש"נ.
- (6) להדיעה ש"ואני אברכם" לכהנים נאמר, "כהנים מברכין לישראל והקב"ה מברך לכהנים" (חולין מט, סע"א). וגם להדיעה שלישאל נאמר ("כהנים מברכים ישראל והקב"ה מסכים על ידם") "ברכה לכהנים מנא ליי", "מואברכה מברכין" (לך לך יב, ג) – חולין שם.
- (7) נוסח ברכה השלישית (- ודמן התורה) דברכת המזון.
- (8) ובמכ"ש מברכת הכהנים, שהיא באופן ד"עד מהרה ירוץ דברו" (תהלים קמו, טו. וראה לקו"ת סי"פ קרח. ובכ"מ), עאכ"כ הברכה של הקב"ה עצמו, "ואני אברכם".

(9) תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

(10) שהרי גם להדיעה ש"ואני אברכם" לכהנים נאמר (בני"ל הערה 6), ישראל מתברכין מפי הגבורה, ואי"צ לזה קרא מיוחד (ובלשון התוס') חולין שם ד"ה והקב"ה: "פשיטא דמסכים, כיון שציוה להם לברך", כמשגת במ"א (לקו"ש ח"י ע' 42).

(11) ע"פ המנהג לומר בכל יום המזמור תהלים המתאים לשנות חייו (מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, נדפס ב"קובץ מכתבים" שבסו"ס אהל יוסף יצחק ע' 214). אגרות קודש שלו ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וראה

יומשך ב"מעון" (אותיות נועם)²⁰, מלכות, עד ב"מעשה ידינו", והכח על זה בא מ"תפלה למשה איש האלקים", תפלת עשיר²¹, שמגיע עד בעצמותו ית'²²,

ולכן מובן שזו ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה במקום וזמן, כיון שזה בא מ"משה איש האלקים" ובאופן ד"נועם ה' אלקינו עלינו".

וכפי שמובן מכך שבברכה זו בירך משה את בני" שתהי' השראת השכינה במשכן – "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו"²³, ובאופן ד"כוננה עלינו גו", מחוזק באופן יסודי – בקביעות, לעד ולנצח נצחים (כמובן מהפירוש בתניא על "שכינתא שריא" שזה בקביעות²⁴

"אחד עשר¹² מזמורים" שמושה אמרם¹³ – שמתחיל: "תפלה למשה איש האלקים", ומסתיים (בתפלתו של משה) "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו":

מכיון שזו תפילה (תפלה למשה) – וגם ברכה¹⁴ – של "משה איש האלקים", מובן א"כ שיש בזה כח מ(ברכה מ)"אלקים"¹⁵, ע"ד (כביכול) "ואני (הקב"ה עצמו) אברכם",

וכמודגש בתוכן התפילה והברכה, ובסיומה¹⁶ – "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", ש"עלינו" – כל יהודי וכל בני" – יהי' הגילוי ד"נועם ה' אלקינו", "נועם"¹⁷ (נועם עילאה) הוא דרגא דעתיק, ופנימיות עתיק, עד – עצמותו ית'¹⁸ ("אני", "אני אברכם"¹⁹), ושזה

גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא) – מתחילים. י"א ניסן שנה זו אמירת מזמור צדי"ק שבתהלים. – ביאורי רבותינו נשיאינו על פסוקי מזמור זה נלקטו ב"קובץ י"א ניסן – שנת הצדי"ק" (קה"ת, תנש"א). ועיי"ש בנוגע לכמה ענינים הבאים להלן.

(12) ראה הערה 28.
(13) מדרש תהלים ופרש"י עה"פ (צ, א). פרש"י פקודי לט, מג. ועוד.

(14) שהרי "ויהי נועם גו" הוא ברכת משה "שתשרה שכינה במעשה ידיכם" – כדברי חז"ל עה"פ (פקודי שם. פרשתנו (שמיני ט, כג) "ויברך אותם משה", "ויברכו את העם" (פרש"י פקודי ושמיני שם. פרש"י תהלים כאן. וראה תו"ש עה"פ פקודי שם (אות לד.) וש"נ).

(15) היינו, שנוסף לזה שבתפלה וברכה זו ישנו כחו של הקב"ה, כמו בכל התפילות והברכות (של כל ישראל) שיש בהם כחו של הקב"ה (שאליו מתפללים והוא מקור כל הברכות והשפעות כו), הרי זה "תפלה למשה איש האלקים", ע"ד "ואני אברכם" (כביכול), בחוספה על ברכת הכהנים (שלוחי דרהמנא – קידושין כג, ב. וש"נ).

(16) וכן בתחלתה: מעון אתה היית לנו.
(17) כהבא להלן ראה ד"ה תפלה למשה – במאמרי אדה"ז אתה"ל לאוניא ע' קנו. תר"ס (ע' נט). וראה גם ד"ה זה תשכ"ט (לעיל ע' 15) ס"ב – נעתקו בקובץ י"א ניסן הנ"ל אות: ו, יח, כא.

(18) ראה גם קובץ י"א ניסן הנ"ל עה"פ ויהי נועם (אות עז ואילך). ועוד.
(19) ראה ברכת ערב יוהכ"פ (לאחרי תפלה

מנחה) שנה זו (לעיל ח"א ע' 71) סעיף ג. וש"נ.
(20) ל"ת וס' הליקוט'ס להארוז"ל עה"פ. הובא במקומות שצויינו בהערה 17.

(21) ראה חז"א קסה. ב. וראה נדרים לח, א.
(22) ד"ה תפלה למשה תר"ס ותשכ"ט הנ"ל (הערה 17).

(23) נסמן בהערה 13.
(24) ראה תניא פ"ו (י"ד, ב), שמביא מאחז"ל

(סנהדרין לט, א) "כל בי עשרה שכינתא שריא (ומוסיף בתניא): לעולם". וי"ל, כי התוכן בתניא שם הוא ש"צד הקדושה אינו אלא השראה והמסכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתב' בין כו' בין בכח כו', ולכן אמרו רז"ל שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרוי' כו' וכל בי עשרה שכינתא שריא לעולם" – שמכיון "שבכחו להיות בטל ממש" לעולם, לכן גם השראת השכינה עליו היא לעולם. וראה גם תניא ספלי"ה. ולהעיר שבתניא פ"א מביא מאחז"ל הנ"ל (שכל בי עשרה שכינתא שריא) בנוגע להרשע ורע לו, שבחי' טוב שבו הוא רק בבחי' מקיף עליו (שריא). ועפ"ז נמצא שהענין דשכינתא שריא הוא תמיד בכל ישראל (גם במי שאין בו בחי' טוב בגלוי), וראה לקו"ת ר"פ ראה. ד"ה ראה תשמ"ג (נעתק בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט אות יט). ויש לתווכן זה עם משנ"ת בתניא פ"ו הנ"ל, ע"פ המבואר בלקו"ת (יה"פ סט, ב), שאף שהשראה היא בחי' מקיף (וראה גם אגה"ק סכ"ג. תו"א נד, ג) "אעפ"כ הוא פועל פעולה בהם כו'".

ההשפעות לבנ"י, והוא הממוצע המחבר "ביניכם ובין ה' אלקיכם" 31 – ש(בהיותו ממוצע) יש בו משני הענינים שהוא מחברם 32,

כפי שחז"ל אומרים 33 על "איש האלקים" – "מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים". משה יש בו שני הענינים – הן כפי שהוא בדוגמא שלמעלה ("מחציו ולמעלה האלקים"), והן כפי שהוא בדוגמא לבנ"י למטה ("מחציו ולמטה איש"), ובהיות בו שני ענינים אלו יש למשה הכח ד"תפלה למשה" – להוריד את הברכות של הקב"ה כפי שהם למעלה ממדידה והגבלה ("ואני אברכם") 34 לבנ"י איך שהם נשמות בגופים למטה (בבחי "איש").

[ובפרטיות יותר – י"ל שזהו החילוק בין "משה" ו"איש האלקים": "איש האלקים" מראה על החיבור דבחי איש עם שם אלקים (בגימטריא הטבע 35), אלקות שבערך הבריאה (והאיש הנברא), שנברא בשם אלקים (בראשית ברא אלקים גו' 36). משא"כ

ונצחיות 25), "ושכנתי (בקביעות) בתוכם" 26, בתוך כל אחד ואחד מישראל 27.

ויש לומר שהכח לזה בא מזה שהברכה היא מ"משה איש האלקים", שדוקא מהקב"ה בא הכח לפעול השראת השכינה באופן של קביעות ונצחיות].

עפ"ז נמצא שב"תפלה למשה גו" מודגשים שני הענינים הנ"ל (ב"ואני אברכם") שצריכים בברכה: ביחד עם זה ש"תפלה למשה איש האלקים" היא ברכה שלמעלה מכל מדידה והגבלה – היא ברכה שנמשכת לכל יהודי, וברכה כללית – הברכה ש"תשרה שכינה במעשה ידיכם" 28.

ג. ויש לומר יתירה מזו: הכח והאופן איך הברכות של הקב"ה נמשכות למטה לבנ"י הוא ע"י משה רבינו – הרועה הנאמן של כל בני 29 (בכל הדורות) 30, שעל ידו נמשכות כל

25 ראה רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"ט: קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה. וראה לקו"ת פקודי (ה, א. ז, ב) בפירוש "משכן העדות", שעדות (הוא לשון נצחיות. וראה תהלים לו, כט: צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי, וברד"ה באתי לגני השי"ת, שמשכינים בחינת שוכן עד מרום וקדוש שיהי' בגלוי למטה.

26 תרומה כה, ח.
27 ראה ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים – ט, ב). אלשיך עה"פ קרוב לסופו (ד"ה עוד יחכן). של"ה ט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ועוד.

28 וכמו כן גם בזה שהוא הראשון של ה"אחד עשר מזמורים" שאמרם משה – שב"אחד עשר" יש שני ענינים: (א) אחד שלפני (ולמעלה מ)עשר, את הוא חד ולא בחושבן (בחי עתיק), (ב) אחד עשר – המשכת אחד (חד ולא בחושבן) בעשר, בכל העשר ספירות, ועד בספירת המלכות (ראה ד"ה תפלה למשה תשכ"ט שבהערה 17. וש"ו).

29 ראה תניא רפמ"ב. וראה שמו"ר עה"פ (שמות ג, א) ומשה הי' רועה (פ"ב, ג"ד).

30 דאנפשוטתא דמשה בכל דרא ודרא – זחיג רעג, א. תקיז' תסי"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

31 ואתחנן ה, ה.

32 ברא ברכה ד"ה פנים כפנים תרנ"ט (ע' קצ ואילך).

33 מדרש תהלים (באבער) עה"פ. דבר פ"א, ד.

34 והרי ציווי ה' על ברכת כהנים ואמר ע"י משה – "וידבר ה' אל משה לאמר דבר גו" (נשא ו, כב ואילך). ויומתק ע"פ פירוש הבחיי (עה"פ ומעשה ידינו כוננה עלינו), ש"מעשה ידינו" קאי על "נשיאת כפים שעשה אהרן ביום ההקמה, שזה לשון עלינו", היינו, שלאחרי ברכת כהנים של אהרן ניתוסף בזה ע"י ברכתו של משה ש"מעשה ידינו כוננה עלינו", ע"ז ובדוגמת ההוספה ד"ואני אברכם" על ברכת כהנים שלפני זה.

35 פדרס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). שעהייה"א רפ"ה. וראה הנסמן בשיחת ש"פ צו, שבת הגדול שנה זו (לעיל ח"ב ע' 434) הערה 52.

36 בראשית א, א.

כל יהודי (אנשים נשים וטף עד סוף כל הדורות), עד שזה פועל עליו בעבודה בפועל שלו כהמשך הכתוב ("ועתה ישראל גו'") "ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' א גו' לשמור את מצוות ה' גו'".⁴³

מזה מובן, שע"ד שאצל משה ישנם שני הענינים ד"איש" וד"האלקים" (שע"י זה הוא הממוצע המחבר בין הברכות שלמעלה ובנ"י למטה), עד"ז ישנו "אפס קצהו ושמץ מנהו"⁴⁴ אצל כל יהודי (כדלקמן), שזה נותן בו את הכח לקבל את הברכות בשלימות.

עפ"ז מובן עוד יותר, שמזמור צדי"ק "תפלה למשה" כולל את כל הברכות כולם – כיון שנוסף לזה שע"י "תפלה למשה" נמשכות כל הברכות לבנ"י למטה, יש בחי' משה בכל א' מישראל, ובמילא (תפלה) משה כולל את כל בנ"י, ותוכן המזמור מדגיש ומשקף את (התוכן והעבודה ד)בנ"י עצמם בכל עניניהם (כיון שמשה הוא רעיא מהימנא דכל בנ"י (כנ"ל), עד שבחי' משה ישנו בכל יהודי, עד – ש"תפלה למשה" פועל עליו בעבודתו בפועל (כנ"ל), משה נותן את הכח שכל הענינים שבמזמור, החל מעצם הענין ד"תפלה למשה איש האלקים", יומשכו לכל יהודי.

ה. ויובן זה ע"פ הביאור בכפל הלשון (והענין) במזמור צדי"ק – כפל הן במברך (בתחלת המזמור): "תפלה (ל)משה" ו"איש האלקים", והן בהברכה עצמה (בסיום המזמור): "ומעשה ידינו כוננה עלינו" "ומעשה ידינו כוננהו"⁴⁵:

"משה" קשור עם מ"ה³⁷, שם הוי'³⁸, שלמעלה מהבריאה].

נמצא לפי זה שהמזמור "תפלה למשה" – נוסף לזה שקאי על התפילה דמשה על בנ"י (וברכת משה לבנ"י) – הוא ענין כללי ביותר: תפלה וברכת הנשיא – משה, שכוללת את כל התפילות והברכות כולם; ע"י "תפלה למשה", נשיא ישראל, שהנשיא הוא הכל³⁹, נמשכים כל הברכות מהקב"ה למטה, בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ד. ויתירה מזו: בכדי שאצל בנ"י ייקלטו בפנימיות הברכות של הקב"ה (שלמעלה ממדידה והגבלה), מובן שגם אצלם צריך להיות מעין של שני הענינים הנ"ל (ד"איש" וד"האלקים"),

ויש לומר, ע"פ הידוע⁴⁰ שלכל יהודי יש בחי' משה שבו, כמובן מדברי הגמרא⁴¹ עה"פ⁴² "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך", "אטו יראה מילתא זוטרתית היא? אין, לגבי משה מילתא זוטרתית", וכיון ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה", לכן, כשם שהענינים היו אצל משה, שאצלו זה "זוטרתית", כך נעשה זה "זוטרתית" אצל

37 תר"ח שמות קטז, א. אוה"ת תצוה ע' אתרה. וראה גם תר"א יתרו סח, סע"ב ואילך. מג"א צט, ג. ובכ"מ.

38 ראה סה"מ תקס"ב ע' קלו. אוה"ת וארא ע' רג. ובכ"מ.

39 פרש"י חוקת כא, כא (בנוגע למשה). וראה גם תנחומא חוקת כג. במדבר"ר פ"ט, כח. וברמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו: לבו (של מלך*) הוא לב כל קהל ישראל (והרי משה ה' (נשיא, וגם) מלך – רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"א. ועוד – ראה לקו"ש חי"ט ע' 171. ושו"ן).

40 תניא רפמ"ב.

41 ברכות לג, ב.

42 עקב יו"ד, יב.

43 שם, יב"ג.

44 תניא פמ"ד.

45 בהבא להלן ראה בארוכה שיחת ש"פ צו הנ"ל ס"ד ואילך (לעיל ח"ב ע' 432).

(* וראה לקמן סעיף יו"ד.

כו' למטה החילוק בין "מחציו ולמטה איש" ו"מחציו ולמעלה האלקים".

כשם שביהודי ישנם שני ענינים אלו ד"משה" ו"איש האלקים" – כך גם בעבודתו, ב"מעשה ידיו", וכמודגש בהכפל ד"מעשה ידיו" בסיום המזמור (ומעשה ידיו כוננה) – העבודה בעניני קדושה – "מחציו ולמעלה"; ועבודה בעניני רשות וחול (עניני העולם) "מחציו ולמטה". ובכללות – העבודה עם עצמו ("מחציו ולמעלה"), והעבודה בבירור העולם ("מחציו ולמטה").

ויש לומר, שהכח לפעול (ברכה והמשכה) בשני אופני העבודה – בא ממשה רבינו, בחי' משה שבכל א': עי"ז שיהודי יש בו (בחי' משה, שכלולה מ)שני הענינים ד"משה" ו"איש האלקים" (נשמה וגוף), ה"ז נותן לו כח לעשות בשלימות – באופן ד"כוננהו" – שני אופני העבודה, הן העבודה בעניני קדושה, והן העבודה בבירור העולם (בבחי' חולין שנעשו על טהרת הקודש⁵⁷).

ו. דוגמא לזה – מצינו בענין השבת⁵⁸:

עה"פ "מזמור שיר ליום השבת"⁵⁹ (בהמשך הי"א מזמורים שאמר משה) אומרים חז"ל⁶⁰ "עיסקא דשבתא כפול". ומבואר בכ"מ⁶¹ שהכפל (דעיסקא דשבתא) הוא כנגד שתי הדרגות דמעלי שבתא ויומא דשבתא, מנוחה בערך

מעין הענין ד"איש האלקים", "מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים" (שנאמר במשה) – יש בכל יהודי, בבחי' משה שבו. ובכללות – שכל יהודי מתחלק לשני חלקים: נשמה וגוף, נשמתו היא "חלק אלוקה ממעל ממש"⁴⁶, ע"ד "האלקים"; וגופו קשור עם בחי' "איש", יש ונברא.

ובפרטיות יותר – ה"ז החילוק בין "משה" ו"איש האלקים" (כנ"ל ס"ג): "איש האלקים" מורה על החיבור דבחי' איש (הגוף) עם שם אלקים (בגימטריא הטבע). משא"כ "משה" קשור עם שם מ"ה – הוי'.

ושני ענינים אלו נמצאים אצל כל יהודי (בבחי' משה שבו): שתי הדרגות בנשמתו – בחי' ישראל שבה⁴⁷, שקשורה עם שם הוי'⁴⁸ ("חלק הוי' עמו"⁴⁹), ובחי' יעקב שבה⁴⁷, הקשורה עם שם אלקים⁴⁸ (יעקב הוא י' עקב⁵⁰, כפי שהיו"ד דשם הוי'⁵¹ משתלשל בבחי' עקב⁵², וידו (אותיות יו"ד⁵³) אוזות בעקב עשו⁵⁴). ומזה מתבטא החילוק בין הנשמה (משם הוי'⁵⁵) וגוף (משם אלקים⁵⁶), עד שמוזה נשתלשל

(46) תניא רפ"ב.

(47) ראה בארוכה לקו"ת דרושים לר"ה סב, ג (וראה גם תו"א משפטים עז, רע"ב). ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך יעקב סמ"ד (ע' אקא ואילך). ושי"ן. (48) ראה זח"א קעז, א: כמה דקב"ה לוימנין אתקרי הוי' ולוימנין אתקרי אלקים, ה"ג לוימנין אתקרי ישראל ולוימנין אתקרי יעקב. וראה לקו"ת שם ס' הליקוטים עם ע' אקא ואילך. ושי"ן.

(49) האזינו לב, ט.

(50) ע"ח שער ג (שער סדר אצי' למהרצ"ו)

פ"ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו.

(51) הגהות הצ"צ לתו"א ר"פ ויצא – אוה"ת שם קצב, א (בשו"ה ג' ב).

(52) תו"א שם (כא, א). ובכ"מ.

(53) שם וישב כט, א.

(54) תולדות כה, כו.

(55) ראה אגה"ת פ"ד (צג, סע"ב ואילך).

(56) ראה שעוה"א פ"ו (פא, רע"א).

(57) חגיגה יט, ב. ושי"ן. וראה תו"א לך יג, א.

סידור שער המילה קמה, ד ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ה (דרמ"צ ה, א). ועוד.

(58) ראה שיחת ש"פ צו הנ"ל ס"ו (שם ע' 436).

(59) תהלים צב, א.

(60) מדרש תהלים עה"פ. יל"ש עה"פ (בשלח

טז, כט) ראו כי ה' נתן לכם את השבת (רמז רסא).

(61) ראה שיחה שבהערה 58. ושי"ן.

היגיעה ומנוחה בעצם, ע"ד החילוק בין שם אלקים (אלקות בערך הבריאה), ושם הוי' (אלקות שלמעלה מהבריאה). ועפ"ז י"ז שזהו הכפל בסיום המזמור: ביום השבת, כאשר ישנו ה"ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", נעשית שלימות כפולה [בדוגמת השלימות שנפעלת ע"י "תפלה למשה", הקשורה עם שבת]: "ומעשה ידינו כוננה עלינו" – השלימות דמנוחה בעצם, "ומעשה ידינו כוננהו" – גם השלימות דמנוחה בערך היגיעה בימי החול (ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"⁶²) [נוסף ע"ז ששבת מיני מתברכין כולהו יומין"⁶³ גם על העבודה בימי החול שלאחרי זה]. ובכללות יותר: כוננה ב"מעשה ידינו" דימי החול, "ומעשה ידינו כוננה עלינו" ביום השבת, כאשר "כל מלאכתך עשויו"⁶⁴.

ז. ולהוסיף, שזה מרומז גם בהכפל ד"מזמור שיר (ליום השבת)", "מזמור כפול"⁶⁰:

החילוק בין "מזמור" ו"שיר" הוא, דמזמור הוא בכלי ושיר הוא בפה⁶⁵. ובעבודה רוחנית: שיר בפה מראה על הדרגא של אור (המשפיע), ומזמור בכלי – הוא הכלי (המקבל). וע"ד החילוק בין אור הנשמה (משם הוי', "משה") וכלי הגוף (משם אלקים, "איש האלקים")⁶⁶.

ואע"פ שגם הכלי והגוף הוא "איש האלקים", שהוא שם קדוש⁶⁷ של

62 בראשית ב, א.
63 זח"ב סג, ב. פח, א.
64 מכליתא (הובא בפרש"י) יתרו כ, ט.
טושו"ע או"ח סש"ו ס"ח. שו"ע אדה"ז שם סכ"א.
65 לקו"ת ברכה צח, ג"ד. סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעז, ג.
66 ראה ער"ז במקומות שבהערה הקודמת. וראה גם שיחת שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט (ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 394).

67 שבתות לה, סע"א. ירושלמי מגילה פ"א

ועי"ז – ישנו גם הכח להעבודה לפעול בעולם (שנברא בשם אלקים), ולגלות איך שהעולם הוא כלי לאלקות, עי"ז שהוא עושה מכל עניני העולם כלי לעשות שליחותו בעולם בקיום התומ"צ, גילוי השכינה "במעשה ידיכם" באופן של קביעות ונצחיות, עד שנעשה דירה לו (לו לעצמותו⁷¹) יתברך בתחתונים⁷², בתחתון שאין תחתון למטה ממנו⁷³.

והכח לזה בא, כאמור לעיל, מ"תפלה למשה איש האלקים", ממשה רבינו, וממשה שבכל א' מישראל, שיש בו שני הענינים של "משה" ו"איש האלקים", והוא מברך וממשיך כחות (באופן של קליטה בפנימיות כנ"ל) בעבודה ד"מעשה ידינו" בשני הענינים – בגילוי אור הנשמה אור הקדושה, ובעבודה עם כלי הגוף וביורו עניני

ה"ט. ועוד. רמב"ם הל' סוה"ת פ"ו ה"ב.
68 ראה זח"ג ע, ב: גופא דילהון קדישא. וראה תניא פמ"ט (טט, סע"ב ואל"ך). ס' השיחות תורת שלום ע' 121.
69 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד.

70 להעיר, שסיום וחותם כל ספר תהלים (ד"הכל הולך אחר החיתום" – ברכות יב, א) הוא "כל הנשמה תהלל י"ה הללו" (וראה גם ברכות מח, א: איזה דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף וכר. ועוד).

71 המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

72 ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקות ג. במדבר"ר פ"ג, ו.

73 תניא פל"ו.

נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו, גילוי בחי' נועם (פנימיות עתיק), ע"י לימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, והעבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, באופן שזה פועל "כוננהו" ב"מעשה ידינו", בכל הדרגות שבזה,

החל מהעבודה עם עצמו – עי"ז שכל יהודי מגלה (בכח דנשיא דורנו) איך שהוא שלוחו של הקב"ה, ושלוחו של אדם (העליון⁸²) כמותו⁸³ ("משה איש האלקים"), שזה נפעל עי"ז שיהודי – כשלוחו של הקב"ה – מנצל את כחותיו לעבודת ה', כך שהכחות הם רק ככלי, "שליח" כדי לעשות שליחותו ורצונו של הקב"ה, בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה [כולל ובמיוחד הלכות שבתורה (בחי' הוי"⁸⁴ שבתורה)⁸⁵, כמו ספר הרמב"ם⁸⁶ וכיו"ב], וקיום המצוות בהידור,

וכך הוא פועל גם בעולם, שכל עניני העולם נעשים כלי לעשות שליחותו של הקב"ה;

ועי"ז שהשליח עושה את עבודתו בשלימות בצירוף עשר כחותיו – הי"ז נעשה משיח⁸⁷ (בגימטריא שליח בצירוף

העולם, ששניהם יהיו "כוננהו", מחוץ באופן יסודי – הגילוי ד"יטוד היטודות ועמוד החכמות"⁷⁴ ר"ת הוי"⁷⁵ (שלמעלה משם אלקים) במציאות העולם, שיודעים ורואים איך "כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו", "והוי" אלקים אמת", "הוא לבדו האמת כו" [ע"ד "ואמת הוי" לעולם], "המצוי הזה הוא אלקי העולם אדון כל הארץ"⁷⁶, עד באופן ד"מלאה"⁷⁷ הארץ דיעה את הוי" כמים לים מכסים"⁷⁸.

ח. הענין הנ"ל ד"תפלה למשה" מודגש יותר ובגילוי בדורנו זה – שישנו הכח של התפילות והברכות והעבודה דרבותינו נשיאנו, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁷⁹, עד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אתפשטותא דמשה שבדורנו,

ובפרט שעומדים לאחרי ארבעים שנה מהסתלקות-הילולא שלו (בשנת תשי"י), כאשר "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸⁰, קאי איניש אדעתא דרבי⁸¹,

שהוא נותן את הכח לבחי' משה בכל יהודי בדורנו – ובפרט ע"י הגילוי דפנימיות התורה – לגלות איך שהוא "משה איש האלקים", ואיך ש"ויהי

(82) ראה לקו"ת ויקרא א, ג.

(83) משנה ברכות לד, ב. קידושין מא, ב.

(84) כלשון חז"ל "והוי" עמו שהלכה כמותו" (ש"א טו, יח. סנהדרין צג, ב). וראה בארוכה אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רפ ואילך. ע' רצ ואילך. המשך תרס"ו ע' תכט ואילך. לקו"ש חט"ז ע' 233 ואילך.

(85) ו"אין כל הגליות מתנסות אלא בזכות המשניות" (ויקר פ"ז, ג. וראה תוי"א שמות מט, ג. ת"ח שם (יח, א"ב). וראה תשובות וביאורים (קה"ת, השל"ד) ס"ד ס"ה), והרי פסקי דינים הלכה למעשה הם בכלל המשנה – הלי' ת"ת לאדה"ז רפ"ב.

(86) חיבור "הלכות הלכות" (כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו).

(87) ובהדגשה יתירה בתינוקות של בית רבן,

(74) רמב"ם ריש הלי' יסוה"ת.

(75) כידוע דברי ר' דוד הנגיד (נכדו של הרמב"ם) ש"משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל בשם המפורש (סדר הדורות ד"א תתקכו. שם הגדולים להחיד"א מע' רמב"ם. וראה גם "פירוש" לריש הלי' יסוה"ת). – וראה בארוכה הדרן על הרמב"ם תשל"ה ס"ז ואילך. תשמ"ח ס"ב ואילך (ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 217 ואילך).

(76) רמב"ם שם ה"ד"ה.

(77) ישעי' יא, ט.

(78) סיום וחזרת ספר הרמב"ם.

(79) נסמן לעיל הערה 30.

(80) תבוא כט, ג.

(81) ע"ז ה, ריש ע"ב.

צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁹⁵, נפלאות אפילו בערך לנסים דיציאת מצרים⁹⁶, ז.א. שנעשה עלי אפילו בענין ד"ארים נסי". ונוסף לזה – ה"ז באופן ד"אראנו נפלאות": הנפלאות הן בגלוי באופן שיכולים לראותם בעיני בשר. ויתירה מזו – "אראנו", הקב"ה בעצמו מראה את הנפלאות, מוכן א"כ שזה למעלה מכל מדידה והגבלה, וכש – הכל מתגלה, נראית האמת והפנימיות דההנהגה הטבעית⁹⁷, והגילוי הכללי דההנהגה הנסית, עד – גם הגילוי של מה שהוא לגמרי "נפלא"⁹⁸,

עפ"ז מוכן, שבעמדנו ב"שנת נפלאות אראנו" – מודגשת ביותר הברכה דהקב"ה (שנמשכת ע"י תפלה למשה איש האלקים) בכל הענינים, ויהי נועם ה"א עלינו" – שנפעל "ומעשה ידינו כונוהו" בין בההנהגה הטבעית (אלקים), שבעניני "חול"⁹⁹ וטבע נעשה "כונוהו" (עד באופן של נפלאות), ועוד יותר – "ומעשה ידינו כונוהו עלינו" אפילו בההנהגה הנסית

עשר⁸⁸), עד לגילוי של משיח בפועל, כשיהי' שלמות הגילוי ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו".

ט. בכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בשנה זו, ה'תנש"א, ר"ת ה' תהא שנת נפלאות אראנו:

שרש ההנהגה הנסית בא משם הוי', שלמעלה מהנהגה טבעית שבאה משם אלקים (בגימטריא הטבע)⁸⁹.

הסדר הרגיל בעולם הוא הנהגה טבעית. אך ישנם זמנים שהקב"ה עושה נסים, מלשון "ארים"⁹⁰ נסי"⁹¹ "כמו הנס על ההרים"⁹², שמעלה ומגלה אלקות שלמעלה מהבריאה, וגם מרים ומגלה את הפנימיות דהנהגה טבעית (שזה בא מהקב"ה, שם אלקים)⁹³.

כמו שהי' בשנה שעברה, ה'תש"נ, ר"ת ה' תהא שנת נסים – כמדובר כמ"פ⁹⁴, בנוגע לנסים שראו אז.

אח"כ יש חידוש נעלה יותר – "אראנו נפלאות", כמו שכתוב בנוגע לגאולה האמיתית והשלימה, ש"כימי

עליהם נאמר "אל תגעו במשיחי" (דה"א טז, כב. שבת ק"ט, ב).

88 ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט (קה"ת, י"א ניסן, תנש"א) ע' 358 ואילך. ועוד.

89 ראה סידור (עם דא"ח) מד, סע"ב. פירוש המלות פקל"ט. המשך תרס"ו ע' קסג. סה"מ תרע"ה ע' פט. ובכ"מ. וראה לעיל ח"ב ע' 4 ואילך.

90 ישע"י מט, כב.

91 פרש"י יתרו כ, יז. וראה סידור ופיה"מ שם. תרע"ח שם. הנסמן במכתב כ"ה אדר שנה זו הערה

ד"ה "נס" – אויפגעוויבן (לעיל ע' 4).

92 סהמ"צ להצ"צ עג, א (ע"פ לשון הכתוב ישע"י ל, יז). וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 371. וש"י.

93 להעיר מאוה"ת בשלח ע' תרסה: משה נק' איש האלקים שהוא איש ומושל על שם אלקים .. ע"כ עושה ניסן של ישראל כי שם אלקים גימט' הטבע והנס שהוא למעלה מהטבע זהו ע"י שנקרא איש האלקים.

94 ראה שיחות: ש"פ תולדות, ד' כסלו (סעיף יו"ד): ז' כסלו; יו"ד כסלו; כ"ב אלול (ס"י) – תש"ו. שיחת ש"פ בראשית תנש"א (ס"ג). ועוד.

95 מיכה ז, טו.

96 אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז (ע' תפז). מוזח"א בהשמטות סכ"ה (רסא, ב). וראה הנסמן במכתב ה' ניסן שנה זו הערה ד"ה הפירוש הידוע (לעיל ע' 6).

97 שהרי גם לע"ל תהי' הנהגה טבעית והנהגה נסית* (וגם בתקופה הב' כשיהי' שינוי כמעשה בראשית (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198. ועוד),

לא יתבטלו כל חוקי הטבע לגמרי, כפשוט), ויהי' אז גם החילוק בין ימי החול ויום השבת* (ביום שכולו שבת ומנוחה להי העלמים גופא), וכמ"ש (ישע"י סו, כג) והי' גו' מדי שבת בשבתו גו', וכי"ב – ובכל א' מהם יהי' הגילוי ד"כונוהו" ע"י הקב"ה עצמו באופן של "נפלאות".

98 ראה גם מכתב הנ"ל.

99 ראה הערה 97.

* ששרשם הוא משם הוי' ומשם אלקים, ולע"ל יהי' גם הגילוי דשם אלקים (ועד שהוי' דעכשיו יהי' אלקים לע"ל, והי' הוי' לי לאלקים (ויצא כח, כא), ויהי' גילוי שם הוי' נעלה יותר – תוי"א ואוה"ת ר"פ ויצא, ועוד).

שישנו ה"אראנו" ב(ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, עד ב)הקב"ה עצמו, רואים איך שהכל (בין טבע, בין נס) הוא "נפלאות" ("כוננהו") של הקב"ה.

י. בשנת אראנו נפלאות גופא ה"ז מודגש עוד יותר בחודש ניסן, שמראה על "נסי נסים"¹⁰³, נסים אפילו בערך לנסים (ע"ד הנפלאות דלע"ל כנ"ל).

ובחודש ניסן עצמו – לאחרי שבת הגדול, "שנעשה בו נס גדול"¹⁰⁴ (גדלות בנס עצמו), ומיד אחרי עשירי בניסן (כשה"נס גדול" קרה בפועל, בשבת לפני פסח עשירי בניסן¹⁰⁵),

ונמצאים כבר באור ל"עשתי עשר יום"¹⁰⁶ בחודש ניסן, ה"נשיא לבני אשר"¹⁰⁶, שענינו הוא – "והוא יתן מעדני מלך"¹⁰⁷: כל יהודי מתברך – עוד ברגעים האחרונים של הגלות – עם "מעדני מלך", ענין התענוג ("ויהי נועם"), ו"מעדני מלך"¹⁰⁸ דוקא – שלימות התענוג¹⁰⁹, בין בגשמיות ובין ברוחניות, כולל – "מעדני מלך" בעבודת ה', המשכת תענוג גם בסדר ושלימות העבודה דמלך ר"ת "מוח לב

(הוי"), שאפילו בהנהגה ד"שבת" ולמעלה מדרך הטבע מראה הקב"ה נסים גלויים – וכפי שכבר התחיל להראות, וממשיך להראות ביתר שאת וביתר עוז, לכל אחד ואחת, גם בחייו הפרטיים, ומעלה את בני"ו (ו"מעשה ידינו") למעלה ממצמדם ומצבם אפילו כשהיו בשנת נסים (שגם אז היו נעלים), באופן ד"נפלאות) אראנו", שרואים זאת בגלוי, מראה באצבעו ואומר זה¹⁰⁰.

ולהוסיף: סדר האותיות דמספר השנה הוא (תש)נ"א, קודם נפלאות ואח"כ אראנו. אבל בני"ו שינו והוסיפו (גם) את הסדר, שיאמרו "אראנו נפלאות" (כלשון הכתוב). ויש לומר החילוק בזה: ב"נפלאות אראנו" עיקר ההדגשה היא על הנפלאות, והנפלאות – "אראנו", רואים אותם באופן של ראי'.

וב"אראנו נפלאות" עיקר ההדגשה היא על ה"אראנו", איך שהקב"ה עצמו מראה באופן דראי' – את האמת והפנימיות של כל דבר, ובשעה שזה באופן ד"אראנו" (ע"י הקב"ה בעצמו) רואים (בדרך ממילא) איך שהכל – "נפלאות" (בין ההנהגה הטבעית, ובין ההנהגה הנסית, בין המאורעות שבעבר ובין הנפלאות שנראה בעתיד).

עד שזה נעשה "אראנו" – הגילוי והראי' בהקב"ה עצמו, כביכול – "והיו עיניך רואות את מוריך"¹⁰¹, ראי' בעיני בשר, עד שזה פועל גם בהנהגה הטבעית והגשמית של יהודי¹⁰². ובשעה

"ויהיו את האלקים ויאכלו וישתו", היינו, שהגילוי דמעשה המרכבה נמשך בפנימיותם, עד שנעשה דם ובשר כבשרם (ראה תניא פ"ה). והענין דמתן תורה נמשך בכל יום, "נותן התורה" לשון הוה (של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. ושי"ו), היינו שהגילוי אלקות דמ"ת ישנו בכל יום, הן בימי החול והן ביום השבת – ראה לעיל בפנים ובהערה 97.

103 ראה ברכות נו, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.
104 תוד"ה ואותו – שבת פז, א בשם מדרש (ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג). טור ושור"ע אדה"ו או"ח הל' פסח ר"ס תל.
105 אלא שקבעו הנס ביום השבת – ראה נ"כ טוש"ע או"ח סת"ל. שור"ע אדה"ו שם ס"א.
106 נשא ז, עב.
107 יחזי מט, כ.
108 ולהעיר ש"מלך" בגימטריא צ'.
109 ראה ברכת י"א ניסן תשמ"ז ס"א.

100 ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג.
פרש"י בשלח טו, ב (ד"ה זה א"ל).
101 ישעי' ל, כ.
102 וכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, "כדכתיב (ואתחנן ד, לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, הראת ממש בראי' חושית כו" (תניא פל"ו – מו, א). ועד שגילוי זה חדר בהגשמיות דבני"ו, כמ"ש (משפטים כד, יא)

כיון שעתיק הוא מלשון זקן (כמ"ש¹²² "ועתיק יומין יתיב גוי")¹²³, פנימיות הכתר, עד עם פנימיות עתיק, עצמות התענוג (בחי' אחד עשר, חד ולא בחושבן)¹²⁴; וי"ל שהמשל הנ"ל (שיהודי הוא בן יחיד שנולד להורים זקנים כו') מרמז איך שיהודי קשור עם בחי' זקן (עתיק) שלמעלה, שהוא דבר אחד עם עצמותו ומהותו¹²⁵ – ישראל וקוב"ה כולא חד¹²⁶. ולכן נמשך (לבן מלך) "מעדני מלך"¹²⁷ – עצמות התענוג (עתיק).

ובפרט עי"ז שבנ"י הוסיפו בלימוד התורה בכלל, כולל ובמיוחד – לימוד פנימיות התורה, שע"יז נעשה המשכת גילוי ד"עצמות עתיק"¹²⁸ בבנ"י.

ובטח ימשיכו להוסיף בלימוד התורה ובפרט פנימיות התורה – וגם בקיום המצוות בהידור – באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, ובוזה גופא – מוסיפים עוד ועוד, "ילכו מחיל אל חיל"¹²⁹, שמבלי הבט על ההנהגה עד עתה באופן ד"נס", ו"ארים נסי", מורם לגבי הנהגתו הנסית הרגילה שלפנ"ז, ה"ה עולה מעלה מעלה באופן ד"נפלאות" שבתורה ("גל עיני ואביטה

כבד"¹¹⁰, מוח שליט על הלב¹¹¹, ואח"כ ה"ז נמשך בכבד (מקור הדם¹¹², "הדם הוא הנפש"¹¹³), כך שישנו שלימות ציור ומצב האדם – שגם בזה נפעלת תוספת ברכה, מהמשכת התענוג ("מעדני מלך").

ומתגלה איך שכל יהודי הוא בן מלך¹¹⁴ (עד "מלך" עצמו¹¹⁵) – בנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמ"ש¹¹⁶ "וכל בניך לימודי הוי", שזה קאי על כל יהודי (שנכלל ב"בניך") – וכמבואר הענין ד"כל בניך גוי" בדרושי חתונה דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹¹⁷; ולהיותו "בן מלך" ה"ה מקבל "מעדני מלך" בשלימות, שלימות התענוג.

ויש להוסיף ולקשר זה עם המאמר הידוע של הבעש"ט¹¹⁸, שכל יהודי חשוב אצל הקב"ה כבן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנותם – דלכאורה, לא מובן המשל ד"הורים זקנים לעת זקנותם" על הקב"ה, ובלשון חז"ל¹¹⁹: "מי איכא זיקנא קמי"?!

ויש לומר, ע"פ הידוע ד"זקן" קשור עם (חכמה¹²⁰, עד עם) עתיק (יומין)¹²¹.

110 ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזח"ב קנג, א. וש"נ.

111 זח"ג רכד, סע"א. וראה תניא פ"ב (יז, רע"א). פ"ז (כג, א). פ"ל (לה, ב). פנ"א (עא, סע"א).

112 ראה ע"ח שער המוחין (ש"כ) פ"ה.

113 פ' ראה יב, כג.

114 "כל ישראל בני מלכים הם" – שבת סז, א.

115 "אתקריאו ישראל מלכים" – תקו"ז

בהקדמה (א, ויש ע"ב).

116 ישע"י נד, יג.

117 ד"ה וכל בניך לימודי ה' תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א טז, ב וילך).

118 כתר שם טוב הוספות סי' קלג.

119 יבמות טז, ב.

120 כמאחז"ל (קידושין לב, ב) "זקן זה שקנה

חכמה".

121 ופנימיות אבא פנימיות עתיק (נסמן

בקונטרס לימוד החסידות עמוד 6) – ראה מקומות

שבהערה 123. ד"ה ואברהם זקן תרנ"ד. ועוד.

122 דניאל ז, ט (וראה במפרשים שם).

123 ראה ד"ה ויעמוד העם תרנ"ח (ע' קצ

ואילך). המשך תערי"ב ח"ג ע' אישסח ואילך. וראה

המשך תרס"ו ע' ולד"ה. ועוד. ובד"ה ויעמוד שם:

זקנתי הוא בחי' עתיק, דעתיק הוא ל' זקנה .. וענין

הזקנה למעלה הלא אזול' ומי איכא זקנה קמי'

קוב"ה להיות שאינו בגדר זמן וממילא אינו שייך

שם ענין הזקנה. אלא הכוונה דזקנה מורה על

הקדמות, והיינו דלהיות שבחי' עתיק כו'.

124 המשך תרס"ו שם.

125 ומרומז גם בהלשון "בן יחיד", בחי' אחד

עשר, חד ולא בחושבן (ראה הערה 28).

126 ראה זח"ג עג, א.

127 ולהעיר גם שפנימיות עתיק הוא מלכות

דא"ס (המשך תרס"ו שם).

128 כ"ה בהמשך תרס"ו שם.

129 לשון הכתוב – תהלים פד, ה.

ותיכף ומיד ממש מוציא משיח את כל בני מהגלות, "בנערינו ובזקנינו גוי בבנינו ובבנותינו"¹³⁶, בגאולה האמיתית והשלימה, והולכים לארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, "מקדש אד' כוננו ידיך"¹³⁷,

ששם ישנן בתכלית השלימות כל הברכות ד"תפלה למשה איש האלקים .. ומעשה ידיו כוננה עלינו ומעשה ידיו כוננהו" – כברכת משה (ואהרן) בנוגע להשראת השכינה במשכן, "ויברכו את העם", "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם"¹³⁸ – שהשלימות ד"תשרה שכינה במעשה ידיכם" תהי בבית המקדש השלישי¹³⁹, "וכשיבנה – משה ואהרן יהא עמו"¹⁴⁰,

ונפעל (בדוגמא) אבל בעלי ובהוספה לגבי) כפי שהי בעת השראת השכינה במשכן) "וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם"¹⁴¹ – גילוי אלקות באופן של ראי, עד שזה מוציא מהם רינה¹⁴², וגילויי כזה שגבוה יותר מפנימיות (עד "ויפלו על פניהם").

ויהי רצון, שעוד במעשינו ועבודתינו האחרונים ברגעים האחרונים של הגלות

נפלאות מתורתך"¹³⁰), עד "נפלאות אראנו" ועוד יותר – "אראנו נפלאות", שישנו לימוד התורה באופן של ראי¹³¹, עד ראי' באלקות, בנותן התורה (והיו עיניך רואות את מוריך), וזה מביא את הגילוי ד"נפלאות" בתורה.

ועי' מקבלים מדה כנגד מדה¹³² וכמה פעמים ככה מהקב"ה, ש"אראנו נפלאות" כפשוטו – הקב"ה בעצמו מראה לו, באופן דמראה באצבעו ואומר זה: הנה יש לך את הנסים והנפלאות שאני, הקב"ה, נתתי לך, כמו "הורים זקנים" שנותנים ל"בן יחיד שנולד לעת זקנותם", מבחי' עתיקא קדישא,

עד שהקב"ה בעצמו עומד בהתגלות, ובמה הוא "עסוק" כביכול (או בלי כביכול) – עם "אראנו", להראות לכל יהודי "נפלאות", שגם מה שקרה עמו עד עתה הי' "נפלאות", ועאכו"כ הנפלאות שבאים לאחר-מכן (אחרי ה"אראנו"),

יא. בכל זה ניתוסף עי' שנסיים עתה (כרגיל) בלעשות את כל אחד מהנוכחים כאן (ועל ידם את כלל ישראל) לשליח מצוה במצות הצדקה (ששקולה כנגד כל המצוות¹³³), וכמדובר לעיל¹³⁴ שע"י שכל יהודי בהיותו שלוחו של הקב"ה, ינצל את עשר כחותיו בשלימות במילוי שליחותו – מביא הוא (שליח בצירוף עשר בגימטריא) משיח, ונוסף על "גימטריא" (שהוא בעולם¹³⁵), בגילוי ממש, בראי' חושיית,

130 תהלים קיט, יח. וראה שער האמונה פ"ס.
131 ראה לקו"ת צו זי, ב: "וזהו פי' אראנו נפלאות, אראנו דייקא בבחי' ראי' ממש .. שהשגתו (דהאריז"ל) הי' בבחי' ראי' כו". וראה גם שער האמונה שם.
132 ראה סוטה ה, ב. ט, ב. וש"נ. תוספתא סוטה רפ"ד. מדרש לקח טוב שמות ג, ו. ועוד.
133 ב"ב ט, א. וראה תניא פ"ל (מה, ב).
134 סעיף ח.
135 וראה שעה"ה פ"א פ"א.

136 כמ"ש ביצי"מ (ו"כימי צאתך מארמ"צ אראנו נפלאות") – בא יו"ד, ט.
137 בשלח טו, יז ובפרש"י.
138 פרשתנו ט, כג ובפרש"י.
139 ראה גם מכתב י"א ניסן שנה זו. וש"נ.
140 תוד"ה אחר – פסחים קיד, ב. וראה יומא ה, ב.
141 פרשתנו שם, כד.
142 להעיר דרנה הוא בפה (זח"ג ח, ב. ושם – ביחס לשמחה שבלב) – ראה לעיל ס"ז*.

(* וראה לקו"ת שבעה"ה 56: ועיין בחז"א ויצא (קמח, ב) בענין ההפרש בין שיר הלויים לבחי' וחסידי' ירננו דכהנים שהיא בחי' עליונה יותר. ועד"ז יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור.

תהי' השראת השכינה "במעשה ידיכם", כולל בשליחות לצדקה שיתנו עתה, ומהכפל "תפלה למשה איש האלקים", ישנו הכח לפעול את הכפל ד"ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", במעשינו ועבודתינו עתה, וישנו גם משה ואהרן עמהם – בחי' משה (ואהרן – מז' רועי ישראל¹⁴³), שבכל א' מישראל, אנשים נשים וטף,

והיכף ומיד ממש – "הקיצו ורננו¹⁴² שוכני עפר"¹⁴⁴, ומשה ואהרן עמהם בפשטות, נשמות בגופים, יחד עם כל בני",

והיכף ומיד ממש – "ומעשה ידינו כוננהו" ב"מקדש אדני כוננו ידיך".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהנוכחים שיחיו שטר של דולר, לתתו (או חילופו) לצדקה].

143 ז"ח בסופו (תיקונים קד, א). תו"א לב, ב. לקו"ת בהעלותך כט, ג. וראה לקו"ש ח"כ ע' 643.

144 ישעי' כו, יט.